

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 452/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelmän kehittämistä hoidon varmistamiseksi mm. traumaperäisen stressihäiriön oireisiin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinonen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 452/2022 vp:

Millaisiin toimiin hallitus ryhtyy kriisinhallintaveteraanien aseman kehittämiseksi ja onko hallitus valmis muuttamaan lakia niin, että myös puolen vuoden jälkeen tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä havaittuihin traumaperäisen stressihäiriön oireisiin saisi hoitoa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymys ja siinä esitetyt huomiot ovat tärkeitä ja selvittämisen arvioisia. Tällä hetkellä sotilastapaturman ja kriisinhallinnan tapaturmalakien yleiset korvauseriaatteen ja korvausetuudet ovat jokseenkin samat kuin työtapaturmalainsäädännössä. Palvelussairaudesta ja tapaturman korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) korvausedellytyksissä on otettu huomioon sellaiset palvelusaikaiset olosuhteet, jotka lisäävät sairastumisen ja vammautumisen riskiä. Laissa on erityissäännös yhdestä sairauslajista, henkisestä järkytysreaktiosta, joka voidaan korvata joko tapaturman seurauksena tai palvelussairautena. Henkisellä järkytysreaktiolla tarkoitetaan akuuttia stressireaktiota, traumaperäistä stressihäiriötä ja tuhoisaa kokemusta seuraavaa persoonallisuuden muutosta, jotka vastaavat ICD-10-tautiluokituksen mukaisia tautinimikkeitä. Täten korvattavuuden kriteerit tulevat pääosin näiden sairauksien diagnostiikasta.

Tapaturman seurauksena korvattavan vamman tai sairauden ja palvelussairaudesta osalta lääketieteellinen syy-yhteys on välttämätön edellytys korvaamiselle. Todennäköisellä lääketieteellisellä syy-yhteydellä tarkoitetaan, että vamman tai sairauden aiheutumista vahinkotapahtuman seurauksena voidaan pitää kaikki arviointiin vaikuttavat tekijät huomioon ottaen todennäköisempänä kuin sen aiheutumista muusta syystä. Syy-yhteyden arvioinnin mahdollistamiseksi edellytetään, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressihäiriöön sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä. Oireiston toteamisella tarkoitetaan puolestaan sitä, että lääkäri on potilaan tavattuaan kirjannut potilasasiakirjoihin tapahtumaan liittyen löydökset tällaisesta oireistosta potilaskäynnin yhteydessä. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että mikäli lakeihin lisättäisiin aiemmasta poikkeavia eroja suhteessa siihen, mitä va-

hinkoa kärsineet saavat muiden lakien perusteella, tulisi lainsäädännön kokonaisuutta harkita tarkoin. Vaatii tarkkaa selvitystyötä, jos yleisesti kansallisella tasolla käytössä olevista luokittelukriteereistä poiketaan yhden ammattiryhmän kohdalla.

Kriisinhallintatehtäviin osallistuneilla on oikeus erilliseen psyykkisen tuen ja hoidon korvaukseen yhden vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä lukien eikä tuen saaminen edellytä tapaturman aiheuttamaa vammaa tai sairautta taikka palvelusairautta. Tuki ja hoito eivät ole sidottu vain kotiutumista välittömästi seuraavaan aikaan. Riittävä edellytys korvaamiselle on, että psyykkisen tuen tai hoidon tarpeella on todennäköinen syy-yhteys palvelukseen. Tällä hetkellä kriisinhallintatehtävissä palvelleilla on Valtiokonttorin korvaamana mahdollisuus henkiseen tukeen ja Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiriin (HUS) psykiatrisen konsultaatiopoliklinikan palveluihin vuoden ajan palvelussuhteen päättymisen jälkeen. Mikäli henkilöllä ilmeni psyykkisen hoidon tarvetta yli vuoden ajan, hoito voidaan korvata, jos sen tarve johtuu tapaturmasta tai palvelusairaudesta. Vuonna 2021 psyykkisen tuen piirissä on Valtiokonttorin mukaan ollut 33 henkilöä ja siitä aiheutuneet kustannukset olivat 67 118 euroa.

Kriisinhallinnan veteraanien kohdalla on tärkeää tukea palaajan kuntoutumista hänen omassa asuinympäristössään ja siten hänen paluutaan siviiliin. Tarkoitus on, että 6 kuukauden jälkeen hakeudutaan yleisesti tarjolla olevien sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin. Tarvittaessa veteraanilla on oikeus Kelan kuntoutuspsykoterapiaan tai vaativaan lääkinnälliseen kuntoutukseen kriteerien täytyessä. Lisäksi työkaluja mielen hyvinvointiin tarjotaan muun muassa Mielenterveys-talossa (mielenterveystalo.fi) ja myös muuta ohjausta on saatavilla terveydenhuollon palveluina. Lisäksi puolustusvoimat kehittää koko ajan omaa toimintaansa eli tehtävistä palaamisen jälkeen pyritään nopeasti tunnistamaan ne, jotka saattavat tarvita erityistä apua.

Kun hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy vuoden 2023 alussa, voidaan sosiaali- ja terveysministeriön, puolustusministeriön, puolustusvoimien ja Valtionkonttorin tiiviillä yhteistyöllä ja erityisesti viimeksimainitun yhteydessä toimivan sotilastapaturma-asioiden neuvottelukunnan antaman tiedon avulla sotilastehtävissä toimivien korvausturvaa edelleen kehittää ilmenneiden tarpeiden mukaan, ja tässä yhteydessä on hyvä selvittää myös lainsäädäntöön kirjattuja aikarajoja.

Helsingissä 22.9.2022

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen